

AI ændrer den juridiske informations- søgning

Med generativ AI følger en række spørgsmål til fremtidens juridiske informationskompetencer. Én ting er den juridiske metode, men en anden er, hvordan vi guider de studerende i deres brug af de mange nye AI-værktøjer i en akademisk kontekst

□ **Nis Nicolaisen**, Juridisk informations-specialist, Det Kgl. Bibliotek

Når man spørger de jurastuderende, er de ikke i tvivl: De ved godt, at AI er en *game changer*. Lige nu foregår der således en digital transformation af den juridiske professions værdikæde og det private og offentlige arbejdsprocesser. Det handler ikke kun om juridisk informations-søgning i diverse databaser og sagsbehandlingssystemer med filtreringsmuligheder og operatører, men også om at kunne stille juridiske spørgsmål, der genererer et akademisk eller professionelt output i studie- og jobsammenhæng. Med relativ simpel *prompting* kan for eksempel Microsofts Copilot, ChatGPT (Law) eller Claude alene eller kombineret med AI-specialiserede juridiske værktøjer, såsom KAILA, Pandektes, Juris, Harvey AI, Clear-Contract eller Luminance, skabe juridisk indhold til direkte brug i bacheloropgaver og specialer. AI kan analysere retskilder og retslitteratur ud fra en juridisk promptet vinkel

og skabe notater, processkrifter, kontrakter, afgørelser og en masse andre professionelle tekstprodukter.

Juridiske informationskompetence

Vi taler traditionelt om juridisk informations-søgning, fordi søgeprocessen ofte er en praktisk fremsøgning af retskilder og retslitteratur i en kontinuerlig og cirkulær proces frem mod mere eller mindre viden frem til opgavens deadline. Det gælder, hvad enten formålet er at undersøge 'gældende ret', sammenligne retten, kritisere eller udvikle retten i de enorme tekstmængder i samspil med rettens aktører og samfundet nationalt og internationalt, som udgør det retlige univers. Den praktiske søgning fylder blandt de studerende, når de skal skrive deres bachelorrapport, speciale eller en skriftlig 'flerdagscase' og gentages ofte frem til deadline med problemformuleringen som dynamisk motor. Det giver derfor god mening at tale om en 'juridisk informationskompetence'.

For det *første* fordi, den juridiske informations-søgning ofte er en integreret del af de fleste jurafag med selvstændige videns- og færdighedsniveauer i en samlet kompetencebeskrivelse – det gælder også den afsluttende bacheloropgave og specialet.

For det *andet* må det helt naturligt betragtes som en kompetence på mere selvstændig vis at kunne fremsøge juridisk information til

“ De studerendes praktiske brug af de juridiske AI-værktøjer vil komme til at sætte dagsordenen for, hvad de har brug for hjælp til

↑ Et kig ind til Juridisk Videncenter ved Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet. Foto: Nis Nicolaisen

brug for en juridisk analyse, en kritik, en argumentation et forslag til en ændring af retspraksis eller en ny retsregel. Eller sagt på en anden måde: som en forudsætning for at kunne praktisere den juridiske metode inden for og på tværs af de juridiske fag først som studerende i en akademisk kontekst og senere som professionel retsudøver i det retlige univers.

Den juridiske informationskompetence minder da også mere grundlæggende om mange af de bestanddele, som klassisk informationskompetence består af, og som kendes helt tilbage fra folkeskolen, gymnasiet og nu universitet, hvor den studerende ofte må spørge sig selv: Hvad er mit informationsbe-

hov? Hvordan lægger jeg en strategi, så jeg kan finde den information, der kan dække mit behov? Hvordan og hvor finder jeg relevant information? Hvordan forholder jeg mig kritisk til det, jeg har fundet? Og hvordan kan jeg bearbejde og formidle informationen til et fagjuridisk budskab?

Den juridiske AI-transformation

Den juridiske informationskompetence stiller mange af de samme spørgsmål, men blot inden for 'den juridiske metode' og de enkelte fag som for eksempel strafferet, forfatnings-

ret, EU-ret, immaterialret eller på tværs af fag: Hvilken del af faktum er relevant i en straffesag, og har jeg behov for andre oplysninger? Hvor finder jeg de relevante retsregler i EU-retten, og hvordan lægger jeg en søgestrategi? Hvor og hvordan finder jeg en relevant menneskerettighedsdom, og hvordan forholder jeg mig kritisk til dommen? Og kan jeg bearbejde faktum, reglerne og retslitteraturen på en sådan måde, at bearbejdelsen kan bruges til at besvare mit juridiske spørgsmål under min bachelor- eller specialeproces?

I besvarelsen af mange af disse spørgsmål må de jurastuderende rent faktisk bruge AI til dialog og sparring. Det vil sige til mange af de klassiske spørgsmål, som udgør informationskompetencens *raison d'être*. Det betyder mere fundamentalt, at spørgsmålene inden for den klassiske informationskompetence aktualiseres på en ny måde med de nye AI-værktøjer, som er i konstant udvikling.

De jurastuderende er ganske bevidste om AI-værktøjernes betydning for deres studie, kompetencer og karriere og har opdaget mange fordele ved at bruge AI alt efter opgavens art på studiet. Det betyder fremadrettet, at de studerendes praktiske brug af de juridiske AI-værktøjer vil komme til at sætte dagsordenen for, hvad de har brug for hjælp til, og samtidig bidrage til at reformulere den juridiske metodes forskellige grundspørgsmål: Hvornår er AI-generet fakta, jura og resultat (også kendt blandt jurister som *jus*, *faktum*, *retsfaktum*, *retsfølge* og *subsumption*), så tilstrækkeligt

bearbejdet med AI-bistand, at outputtet kan indgå på en forsvarlig akademisk måde enten i en akademisk studietekst eller i et professionelt tekstprodukt?

Forsvarlig brug af AI

Det handler altså mere grundlæggende om forsvarlig brug af AI i en akademisk og professionel praksis inden for mange af de juridiske grundfigurer: Hvad er fakta, hvad er et skøn, og hvad er ret og vrang i samspillet mellem maskine, jurist og den sociale virkelighed, som outputtet skal fungere i med retlige konsekvenser for modtageren i et nationalt såvel som et internationalt retssamfund.

På Københavns Universitet er hovedbudskabet i guiden 'Brug af generativ AI', at den studerende aldrig helt selv skaber sit eget produkt, når der bruges AI, men som udgangspunkt ikke må lade AI skrive dele af sin skriftlige opgave eller generere udkast, der så bare tilrettes manuelt. Men de studerende må for eksempel gerne "idégenerere" og "konceptualisere", og de må også bruge AI til at foreslå en "overordnet struktur", til at få uddybet "idéer" og "koncepter", til "oversættelse", "tekstredigering" og "sprogforbedring".

AI må også bruges til en af de helt klassiske informationskompetencer nemlig kilde- og litteratursøgning. Det giver mening, men til gengæld er det lidt overraskende – når man første gang ser det på skrift – at AI også må

i AI-juridiske informationskompetencer

Hvad skal der til af læring og didaktik for at kunne ruste de studerende til den akademiske proces og fremtidens arbejdsmarked? Her følger nogle eksempler på spørgsmål, der kan inspirere til refleksion, drøftelse og udvikling.

Fagjuridiske værdier

- Hvilke AI-værktøjer vil de juridiske fakulteter gerne have, at vi underviser de studerende i, og hvordan kan vi hjælpe dem med at omsætte deres kompetencemål til didaktiseret læring i generativ AI?
- Hvad kan siges at være formålet med juridisk AI-kompetence og AI-værktøjer i en fagjuridisk og opgavemæssig kontekst?
- Handler AI-kompetence for eksempel om at bruge den juridiske metode til at stille fagrelevante spørgsmål med afsæt i en vis form for faglig dybviden, et fagligt judgement eller digital dannelse og som led i en større fortælling om forsvarlig brug af AI i de studerendes egen praksis? Kunne "Flipped Interaction Prompting" være en del af svaret?

- Kan der opstå et problematisk skel imellem studerende, der via deres jobs har adgang til specialiseret betalings-AI, mens andre ikke har en tilsvarende adgang?

Undervisning

- Hvordan kan undervisnings- og vejledningsformater se ud og målrettes de jurastuderendes studiepraksis?
- Hvordan kan vi med afsæt i de større eksamensformater som for eksempel bacheloropgaver og specialer udvikle en målrettet AI-undervisning og 1-til-1-vejledning, der kan bruges direkte i deres opgaveløsning?
- Hvordan kan vi i højere grad stille os til rådighed under bachelor- og specialeprocessen med for eksempel feedback på brugen AI-værktøjer og i samarbejde med de interne og eksterne fagundervisere herunder for eksempel opgavecaféer, sparring, feedback, empati og måske skrivecoaching?
- Hvordan kan vi understøtte overførsel af AI-læring mellem jurafagene på uddannelsen og progression og ideelt un-

“ Hvad er fakta, hvad er et skøn, og hvad er ret og vrang i spillet mellem maskine, jurist og den sociale virkelighed, som outputtet skal fungere i?

bruges til de afklaringer, hvor den studerende ellers ville bruge deres bachelor- eller specialevejleder og medstuderende. AI er med andre ord kommet for at blive før, under og efter studiet og reelt på alle niveauer af kvalifikationsrammen for livslang læring.

AI-værktøjer i studiepraksis

AI kan rent praktisk bruges i forskellige faser under bachelor- og specialefasen, og her skal blot nævnes nogle eksempler fra de jurastuderendes egen praksis ved Københavns Universitet, som jeg på det seneste har hørt flere studerende tale om i forbindelse med de mange 1-til-1-vejledninger, vi har med de studerende.

En *første* fase kan for eksempel være en idéfase, hvor der promptes til at brainstorme på forskellige vinkler på et juridisk tema eller et problem for at foreslå en struktur til at behandle temaet eller problemet på.

En *anden* fase kan være forskellige former for retskildesøgning, hvor der promptes med input fra en case eller et faktum for at få forslag til, hvordan man kan undersøge sagen, og hvilke retskilder der med fordel kan kigges på. Det kan også handle om at identificere regelsæt og ord, der kan søges efter med forslag til søgestrategier, databaser og søgestrengte.

En *tredje* fase kan være forskellige former for retskildeanalyse af diverse retskilder, som de kendes fra den juridiske metode. Der kan for eksempel promptes med en bestemmelse fra retsplejeloven, hvis man er i tvivl om anvendelsen af bestemmelsen om for eksempel referatforbud. Retsskilderne hentes gratis og lovligt fra retsinformation.dk, og AI'en kan analysere alle typer af materiale fra offentlige databaser som for eksempel domsdatabasen.dk (danske domme), Curia (EU-domme), EUR-Lex (EU-regler), HUDOC (EMD-domme) eller CISG-online (domme-i-løsørekøb) for bare at nævne nogle eksempler. En supplerende måde at bruge AI på er den løbende studieforberede-

delse, hvor der promptes for feedback på øvelsesopgaver. For eksempel ved at sammenligne tidligere skriftlige øvelser med en offentligt tilgængelig rettevejledning eller en medstuderendes gode eksamensbesvarelse, således at promptningen går ud på at få feedback på ens egen besvarelse for at lære noget og blive bedre til næste gang.

En *fjerde* fase kan være eksamensforberedelse: Der promptes for eksempel med den studerendes egne noter fra en bachelor- eller specialeproces. Det kan også være, at den studerende prompter fra den seminar- og forelæsningsrække, vedkommende skriver opgave inden for med en disposition over emner, temaer eller problematikker, der kan bruges til forberedelse af den mundtlige eksamen eller et forsvar. Endelig kan man forestille sig brug af AI til *eksamenssimulation*. Her promptes der for eksempel med henblik på at generere kritiske og dybdegående spørgsmål for at simulere en eksaminators kritiske spørgsmål eller for at udpege stærke og svage argumenter i den studerendes egne tekster eller andre officielle tekster, for eksempel styrken i en domsanalyse, en juridisk subsumption eller en konklusion.

Vi har kun lige set begyndelsen på, hvordan de studerende og den 'digitale AI-transformation' af det juridiske domæne former fremtidens juridiske informationskompetencer i den akademiske og professionelle praksis, og meget er i spil også med hensyn til fremtidens juridiske informationskompetencer.

* DFFUs årsmøde den 1.-2. oktober bliver med AI som tema.

* Ønsker du at drøfte disse eller lignende emner og være med til for eksempel at lave et online eller fysisk seminar specifikt om AI-juridiske informationskompetencer eller blot dele dine erfaringer, er du meget velkommen til at kontakte Nis Nicolaisen på nini@kb.dk.